

STANISŁAW KULCZYŃSKI

2018

Stanisław Kulczyński (1895–1975) – uczonek, polityk, działacz społeczny i organizator życia naukowego. Młodość spędził w Krakowie, gdzie na Uniwersytecie Jagiellońskim podjął studia zoologiczne, zamienione później na botaniczne, i rozpoczął pracę naukową. Najważniejsze dokonania na polu rozmaitych dyscyplin botanicznych – głównie systematyki roślin, ekologii, fitosocjologii, paleobotaniki i torfoznawstwa – przypadają na dwudziestolecie międzywojenne, które spędził we Lwowie, pracując na Uniwersytecie Jana Kazimierza. Sławę naukową zawdzięcza m.in. badaniom torfu, których owocem była monografia *Torfowiska Polesia*, należąca do najwybitniejszych dokonań z dziedziny torfoznawstwa w skali światowej. W wieku 35 lat uzyskał tytuł profesora zwyczajnego. W latach 1936–1938 był rektorem Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, jednakże jego kadencja przypadła na bardzo trudny czas. Uznając zarządzenie o tzw. getcie ławkowym za sprzeczne z zasadami demokracji i tradycjami polskich uniwersytetów, nie podpisał go, po czym w 1938 r. ustąpił z funkcji rektora. Na koniec lat 30. datuje się także początek jego działalności politycznej, gdy wstąpił do Klubu Demokratycznego. W czasie okupacji Lwowa pracował m.in. jako karmiciel wszy w słynnym Instytucie Badań nad Tyfusem Plamistym i Wirusami prof. Rudolfa Weigla. Nieobca była mu także działalność konspiracyjna w strukturach państwa podziemnego – w 1942 r. był okręgowym delegatem Rządu RP we Lwowie. Po wojnie prof. Kulczyński poświęcił się głównie działalności organizacyjnej i społecznej, a później także politycznej. We Wrocławiu, dokąd przybył 10 maja 1945 r. – zaledwie 4 dni po kapitulacji Festung Breslau – jako delegat Ministerstwa Oświaty ds. zabezpieczania majątku szkół wyższych oraz innych instytucji naukowych, bibliotek i zbiorów na terenie Wrocławia i okolic, stał na czele Grupy Naukowo-Kulturalnej. Był pierwszym rektorem uniwersytetu i politechniki we Wrocławiu, które działalność rozpoczęły już 15 listopada 1945 r. Na początku lat 50. przeniósł się do Warszawy, gdzie objął urząd wiceprzewodniczącego Rady Państwa. Prof. Kulczyński zwykł mawiać, że jest silny siłą swoich współpracowników. Zarażał innych swoją pasją, pobudzał do działania i dawał przykład swoją postawą. Dzięki jego zdolnościom przywódczym, talentowi organizatorskiemu i determinacji Wrocław szybko znalazł się na naukowej mapie Polski, pozostając do dziś w czołówce polskich miast akademickich.